

*Αφιερωμένο στην κόρη μου,
Μελίνα Νάτση.*

Δημήτρης Νάτσης – Ιουλία Σπυροπούλου

ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ ΕΚΔΟΣΗ

**ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ –
ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΣΤΟ ΑΔΙΔΑΚΤΟ
ΚΕΙΜΕΝΟ ΜΕ ΒΑΣΗ ΚΑΙ ΤΙΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ
ΑΛΛΑΓΕΣ ΣΤΟΝ ΤΡΟΠΟ ΕΞΕΤΑΣΗΣ 9/9/21**

Α΄ ΤΟΜΟΣ: ΔΟΜΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Διόρθωση: Ειρήνη Απέργη

Αργυρώ Διαμαντοπούλου

ΣΕΙΡΑ: ΜΕΛΕΤΗ (αρ. σειράς 136)

Τίτλος: Διδακτική Αρχαίων Ελληνικών - Κριτήρια αξιολόγησης στο αδίδακτο κείμενο με βάση τον νέο τρόπο εξέτασης, Α' τόμος

Συγγραφέας Δημήτρης Νάτσης - Ιουλία Σπυροπούλου

Τόπος και Χρονολογία πρώτης έκδοσης: Αθήνα, Ιανουάριος 2020

ISBN: 978-618-20113-00

Σελίδες: 360

Διάσταση σελίδας: 17x24 cm

Γραμματοσειρά: Arial

Χαρτί: Chamois 100gr

Εκδόσεις: 24γράμματα / Γιώργος Δαμιανός

Διεύθυνση / Κεντρική Διάθεση:

Λεωφόρος Πεντέλης 77, Χαλάνδρι 152 34

Τηλ.: +30 210 612 70 74

Email: info@24grammata.com

Web site / e-shop: www. 24grammata.com

Copyright © 2020 24γράμματα

Η γραφιστική επεξεργασία
έγινε στο ατελιέ γραφικών τεχνών
των εκδόσεων 24γράμματα
(Λεωφ. Πεντέλης 77, Χαλάνδρι, τηλ. 210 612.70.74)
Υπεύθυνη ψηφιακής σελιδοποίησης: Τόπη Κατερίνα
Δημιουργία εξωφύλλου: Μηνογιάννη Κατερίνα

Δημήτρης Νάσης – Ιουλία Σπυροπούλου

ΑΝΑΘΕΩΡΗΜΕΝΗ ΕΚΔΟΣΗ

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ – ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΣΤΟ ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟΝ ΝΕΟ ΤΡΟΠΟ ΕΞΕΤΑΣΗΣ

Α΄ ΤΟΜΟΣ: ΔΟΜΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Διόρθωση: Ειρήνη Απέργη

Αργυρώ Διαμαντοπούλου

Εκδόσεις

Περιεχόμενα

Πρόλογος –Εγχειρίδιο χρήσης 11

1. Υποκείμενο. 13

Θεωρία για το υποκείμενο.

1ο κείμενο: Αναγνωστικὸν Ζούκη, Λέων καὶ Ἀλώπηξ: Ἡ λαιμαργία του λιονταριού και η ευφύια της αλεπούς.

Απαντήσεις.

2ο κείμενο: Πλάτωνος, Φαίδων 62b-d: Ἡ αυτοκτονία του ανθρώπου δεν επιτρέπεται από τους θεούς.

Απαντήσεις.

2. Αντικείμενο. 32

Θεωρία για το αντικείμενο.

1ο κείμενο: Αναγνωστικὸν Ζούκη, Διογένης καὶ Κορίνθιοι: Ἡ φιλοπατρία του Διογένη, παρ' ὅλη την ἔνδειά του.

Απαντήσεις.

2ο κείμενο: Ξενοφῶντος, Κύρου ἀνάβασις: Ἡ δίκαιη αντιμετώπιση του Κύρου προς τους στρατιώτες του.

Απαντήσεις.

3ο κείμενο: Ξενοφῶντος Οἰκονομικὸς Β, ΙΙ, 1-3: Ὁ πλοῦτος του ανθρώπου δεν βρίσκεται στην υλική ευμάρεια.

Απαντήσεις.

3. Κατηγορούμενο. 60

Θεωρία για το κατηγορούμενο.

1ο κείμενο: Αναγνωστικὸν Ζούκη, Γέρων ἐν Ὀλυμπίᾳ: Ὁ σεβασμὸς προς τους πρεσβυτέρους.

Απαντήσεις.

2ο κείμενο: Ξενοφῶντος, Ἀπομνημονεύματα Δ, 1, 3-4: Ἡ αξία του δασκάλου και της παιδείας.

Απαντήσεις.

4. Ομοιόπτωτοι και Ετερόπτωτοι προσδιορισμοί.

78

Θεωρία για τους ομοιόπτωτους και ετερόπτωτους προσδιορισμούς.

1ο κείμενο: *Αίσχινου, Ἐπιστολαὶ 6, Φιλοκράτει: Η ανάγκη της ανθρώπινης φιλίας.*

Απαντήσεις.

2ο κείμενο: *Ἀναγνωστικὸν Ζούκη, Ἀλώπηξ καὶ Κόραξ: Η πονηριά της αλεπούς.*

Απαντήσεις.

3ο κείμενο: *Ἀρριανουῦ, Ἀλεξάνδρου Ἀνάβασις, 5,14,3-5: Ο θάνατος του αλόγου του Αλεξάνδρου, του Βουκεφάλα.*

Απαντήσεις.

4ο κείμενο: *Πλουτάρχου, Βίοι, Δημοσθένης 22: Η στάση των Αθηναίων στο άγγελμα της είδησης του θανάτου του Φιλίππου.*

Απαντήσεις.

5. Πλάγιες πτώσεις ως ετερόπτωτοι και επιρρηματικοί προσδιορισμοί

109

Θεωρία για την χρήση των πλάγιων πτώσεων ως ετερόπτωτων και επιρρηματικών προσδιορισμών.

1ο κείμενο: *Ἀναγνωστικὸν Ζούκη, ὁ χειμῶν: Οι δυσκολίες και τα θετικά του χειμῶνα.*

Απαντήσεις.

2ο κείμενο: *Ξενοφῶντος Ἑλληνικὰ IV, 6, 4-6: Η πολεμική σκληρότητα του Αγησιλάου.*

Απαντήσεις.

3ο κείμενο: *Θουκυδίδου, Α138: Το πορτρέτο του Θεμιστοκλή.*

Απαντήσεις.

6. Δοτική προσωπική.

141

Θεωρία για την δοτική προσωπική.

1ο κείμενο: *Ξενοφῶντος, Ἑλληνικὰ Z, 1, 2-4: Η ισχύς εν τῇ ἐνώσει.*

Απαντήσεις.

2ο κείμενο: *Δημοσθένους, κατὰ Φιλίππου Β' 3-5: Ο λόγος έχει αξία μόνο όταν μετουσιώνεται σε πράξη.*

Απαντήσεις.

7. Παθητική και Ενεργητική Σύνταξη.

156

Θεωρία για μετατροπή παθητικής σε ενεργητική σύνταξη και αντίστροφα.

1ο κείμενο: Αναγνωστικὸν Ζούκη, Ἀργοναῦται καὶ Φινιεύς: Ἡ βοήθεια του Φινιέως στους Ἀργοναυτές.

Απαντήσεις.

2ο κείμενο: Ξενοφῶντος Ἀγησίλαος IV, 1-3: Ἡ μεγαλοψυχία του Ἀγησιλάου στους υπηκόους του.

Απαντήσεις.

8. Απαρέμφατο.

169

Θεωρία για το απαρέμφατο.

1ο κείμενο: Ἰσοκράτους Πλαταϊκὸς 32-34: Το συμφέρον των Θηβαίων υπερτερεί του ήθους των.

Απαντήσεις.

2ο κείμενο: Ἀνδοκίδου, περὶ τῶν μυστηρίων 8-9: Οἱ ὅρκοι κρατοῦν σε συνοχή την πολιτεία.

Απαντήσεις.

3ο κείμενο: Λυσίου κατὰ Ἐργοκλέους ἐπίλογος 9-11: Ἡ πολιτικὴ ἠθικὴ πρέπει να εἶναι υπεράνω χρημάτων.

Απαντήσεις.

4ο κείμενο: Λυσίου, περὶ τοῦ τραύματος 7-9: Το πάθος για μία γυναίκα παραλογίζει τους άνδρες.

Απαντήσεις.

9. Απρόσωπη Σύνταξη.

201

Θεωρία για την απρόσωπη σύνταξη.

1ο κείμενο: Λυσίου κατ' Ἐρατοσθένους 1-3: Το πιο ισχυρό επιχείρημα εναντίον των Τριάντα Τυράννων εἶναι η εγκληματικότητά τους.

Απαντήσεις.

2ο κείμενο: Λυσίου κατ' Ἀγοράτου 1-4: Ἡ ωμότητα του Ἀγοράτου προς τους πολίτες.

Απαντήσεις.

3ο κείμενο: Δημοσθένους, περὶ συντάξεως 34-36: Ἡ ευθύνη των πολιτῶν ως προς την δημαγωγία.

Απαντήσεις.

10. Μετοχή.

224

Θεωρία για την μετοχή και ανάλυσή της.

1ο κείμενο: Λυσίου, κατ' Αλκιβιάδου άστρατείας 10-11: Η έκνομη συμπεριφορά του Αλκιβιάδη.

Απαντήσεις.

2ο κείμενο: Δημοσθένους, κατὰ Φιλίππου Β' 26-28: Η απραγία των Αθηναίων πριμοδοτεί τον Φίλιππο.

Απαντήσεις.

3ο κείμενο: Θουκυδίδου, Ε39: Η παραβίαση των συνθηκών από τους Πελοποννησίους.

Απαντήσεις.

4ο κείμενο: Ισοκράτους, κατὰ Σοφιστῶν 6-8: Οι αιτιάσεις του Ισοκράτη εις βάρος των σοφιστών.

Απαντήσεις.

5ο κείμενο: Δημοσθένους, περι τῆς Ροδίων Έλευθερίας, 15, 21-23: Ηθική υποχρέωση η συνδρομή των Αθηναίων προς τους Ροδίους.

Απαντήσεις.

6ο κείμενο: Ισοκράτους έπιστολαί, ΣΤ', τοῖς Ιάσονος παισί, 11-13: Σύγκριση Δημοκρατίας και Μοναρχίας.

Απαντήσεις.

7ο κείμενο: Ξενοφῶντος, Πόροι, V, 11-13: Η διαχείριση των χρημάτων σε περίοδο ειρήνης και σε περίοδο πολέμου.

Απαντήσεις.

8ο κείμενο: Ξενοφῶντος, Κύρου Ανάβασις 3.1.26-32: Ο Ξενοφών αντικρούει την πρόταση συμβιβασμού των Ελλήνων με τον Πέρση βασιλιά.

Απαντήσεις.

11. Παρατακτική Σύνδεση.

300

Θεωρία για την παρατακτική σύνδεση.

1ο κείμενο: Θουκυδίδου, Δ 26: Οι δυσκολίες των Αθηναίων κατά την πολιορκία της Σφακτηρίας.

Απαντήσεις.

2ο κείμενο: Ξενοφῶντος Απομνημονεύματα, 4.2.25-27: Η αυτογνωσία προϋπόθεση της επιτυχίας και της ευτυχίας στην ζωή.

Απαντήσεις

1ο κείμενο: Δημοσθένους, κατά Φιλίππου Β' 23-26: Το οχυρό των δημοκρατικών απέναντι στα ολιγαρχικά καθεστώτα η δυσπιστία.

Απαντήσεις.

2ο κείμενο: Αίσχίνου, ἐπιστολαὶ τῷ Δήμῳ τῷ Ἀθηναίων 2: Η προσποιητή κατάκριση προς τον λαό βλάπτει την πόλη.

Απαντήσεις.

3ο κείμενο: Αίσχίνου, περὶ τῆς παραπρεσβείας 181-182: Το μόνιμα έντιμο ήθος του Αισχίνη απόδειξη αθωότητάς του.

Απαντήσεις.

4ο κείμενο: Θουκυδίδου, Α73: Το ρητορικό σθένος της αθηναϊκής πρεσβείας ενώπιον της πελοποννησιακής συμμαχίας.

Απαντήσεις.

5ο κείμενο: Δημοσθένους, κατά Φιλίππου Α' 12-14: Το ορθό πολεμικό σχέδιο προετοιμασίας.

Απαντήσεις.

6ο κείμενο: Άνδοκίδου, περὶ τῆς πρὸς Λακεδαιμονίους εἰρήνης 12-14: Ουδεμία η ανάγκη για πόλεμο.

Απαντήσεις.

7ο κείμενο: Άχιλλεύς Τάτιος, Τὰ περὶ Λευκίππην καὶ Κλειτοφῶντα Β, XXII: Η ευστροφία του κουνουπιού μπροστά στο λιοντάρι.

Απαντήσεις.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ-ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΧΡΗΣΗΣ

Το παρόν έργο έρχεται αφενός να συμπληρώσει μία σειρά βιβλίων που συνέγραψα τα τελευταία χρόνια για την δευτεροβάθμια και τριτοβάθμια εκπαίδευση όσον αφορά τον αρχαίο λόγο και κείμενο, αφετέρου να βοηθήσει πλέον την επεξεργασία στην δομή του αρχαίου λόγου, όπως διαμορφώθηκε με τις αλλαγές του υπουργείου τα τελευταία δύο χρόνια.

Στόχος του δίτομου αυτού έργου είναι να μπορεί ο οποιοσδήποτε μαθητής, χωρίς απαραίτητως την συνέργεια του εκπαιδευτικού, να μπορεί να μαθαίνει και να επεξεργάζεται την δομή του αρχαίου λόγου.

Ένα έργο, το οποίο έλειπε από την εκπαίδευση και από την βιβλιοθήκη μαθητών και φιλολόγων, ιδίως με βάση τις αλλαγές που έγιναν.

Το έργο αυτό συνεγράφη με τρόπο τέτοιο, ώστε να αποτελεί διδακτική στην εκμάθηση των αρχαίων για όλους, αλλά και να προετοιμάζει επαρκώς για τις πανελλήνιες –και όχι μόνο- εξετάσεις στο τέλος όσον αφορά το αδίδακτο κείμενο.

Έτσι, όπως ο καθένας θα δει, το έργο δομήθηκε με βάση κάθε συντακτικό θέμα, για το οποίο παραθέτουμε την θεωρία και κείμενα που αφορούν το συντακτικό αυτό θέμα, π.χ. για το κατηγορούμενο ή για τις ονοματικές προτάσεις υπάρχει η θεωρία αλλά και αρκετά κείμενα προς επεξεργασία αυτών των συντακτικών δεδομένων. Παράλληλα τα αρχαία κείμενα ετέθησαν με βάση κάθε παράμετρο των δεδομένων του υπουργείου τόσο όσον αφορά την δομή του κειμένου αλλά και όσον αφορά τις ερωτήσεις της μετάφρασης, νοήματος, συντακτικού, γραμματικής.

Το έργο διαιρέθηκε σε δύο τόμους, δηλαδή με βάση την δομή της πρότασης και τους πλείστους όρους που μπορεί να περιέχει αυτή, αλλά και με βάση την δομή περιόδου με βάση τις πλείστες προτάσεις που αυτή ενδέχεται να περιέχει. Επίσης μέσα στους δύο τόμους εμπεριέχονται και όλες οι μετατροπές που γίνονται στον αρχαίο λόγο και που ζητούνται στις εξετάσεις, π.χ. παθητική σε ενεργητική σύνταξη (και αντίστροφα), πλάγιος λόγος, υποθετικοί λόγοι, ρηματικά επίθετα, κ.ο.κ.

Απαραίτητη ήταν η συνεισφορά για μία ακόμη φορά των διορθωτών του έργου αυτού, δηλαδή οι εκλεκτές συνάδελφοι Ειρήνη Απέργη και Αργυρώ Διαμαντοπούλου.

Χολαργός, 25/11/2020
Νάτσης Δημήτρης

Το παρόν βιβλίο φιλοδοξούμε να αποτελέσει ένα χρηστικό εγχειρίδιο, απόλυτα προσαρμοσμένο στις απαιτήσεις του νέου συστήματος. Στόχος μας υπήρξε η κειμενοκεντρική μελέτη του αρχαίου ελληνικού λόγου, με μία σειρά ερωτήσεων που καθοδηγούν τόσο τον δάσκαλο όσο και τον μαθητή σε μία «εκ βαθέων» προσέγγιση, νοηματική και μορφοσυντακτική.

Από την πλευρά μου, θέλω να ευχαριστήσω τον εκλεκτό συνάδελφο και συγγραφέα Δημήτρη Νάτση, διότι μου έδωσε την ευκαιρία να συμμετέχω σε μία τόσο αξιόλογη προσπάθεια, η οποία εμπνέεται από απόλυτο σεβασμό και αγάπη για την αρχαία ελληνική παράδοση.

Ευελπιστούμε ότι το σύγγραμμα αυτό θα αποτελέσει πολύτιμο αρωγό στην προσέγγιση της αρχαίας ελληνικής, τόσο για τους εκπαιδευτικούς και τους εκπαιδευόμενούς τους, όσο και για όποιον επιθυμεί να εντρυφήσει στην δομή του λόγου αυτού μέσα από αντιπροσωπευτικά αποσπάσματα από την αρχαία ελληνική γραμματεία.

Χολαργός 25/11/2020
Σπυροπούλου Ιουλία

2. ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ

Μορφές Αντικειμένου:
ουσιαστικό
Επίθετο
Αντωνυμία
Επιθετική μετοχή
Απαρέμφατο (έναρθρο ή άναρθρο)
Δευτερεύουσα ονοματική πρόταση

A. ΜΟΝΟΠΤΩΤΑ ΡΗΜΑΤΑ

1. ΜΕ ΓΕΝΙΚΗ

Ρήματα που σημαίνουν :

- μνήμη-λήθη: μιμνήσκομαι, ἀναμιμνήσκομαι, ἐπιλανθάνομαι=ξεχνώ, κ.λπ.
- φροντίδα-επιμέλεια: ἐπιμελοῦμαι, ἀμελῶ, κήδομαι=φροντίζω, μέλει μοί τινος, κ.λπ.
- φειδώ : φείδομαι, ἀφειδῶ.
- επιθυμία, απόλαυση, μετοχή : ἐπιθυμῶ, ὀρέγομαι, ἐφίεμαι, γλίχομαι, ἀπολαύω, ὀνίναμαι, μετέχω, κοινωνῶ, μέτεστί μοί τινος, κ.λπ.
- πλησμονή, στέρηση, ανάγκη : πίμπλαμαι, ἐμπίμπλαμαι, ἀπορῶ, χρήζω, δέω, δέομαι, σπανίζω, ἐρημοῦμαι, κ.λπ.
- τα των αισθήσεων: αἰσθάνομαι, ἀκούω, ἄπτομαι, λαμβάνομαι=πιάνομαι, ἀντιλαμβάνομαι, ἐπιλαμβάνομαι, ἔχομαι=πιάνομαι, θιγγάνω, ὄζω, κ.λπ. [τα ρήματα ὀρασης + αιτιατική, π.χ. ὀρῶμέν τι].
- χωρισμό, απομάκρυνση, αποχή, απαλλαγή: χωρίζομαι, ἀποχωρίζομαι, ἀφίσταμαι= απομακρύνομαι, ἀπέχομαι, ἀπαλλάσσομαι, κ.λπ. [τα ρήματα αυτά αντί γενικής μπορεί να συντάσσονται με εμπρόθετο: ἀπό + γενική].
- επιτυχία-αποτυχία: ἐπιτυγχάνω, ἀμαρτάνω, κ.λπ.
- αρχή : ἄρχω, ἡγοῦμαι, ἡγεμονεύω, κρατῶ, κ.λπ.
- έναρξη-λήξη: ἄρχω-ἄρχομαι, παύω-παύομαι, κ.λπ.

- καταγωγή: εἶμι, γίγνομαι, γεννῶμαι, κ.λπ.
- σύγκριση, διαφορά, υπεροχή: λείπομαι, διαφέρω, ἡττῶμαι, ὑπερέχω, πλέον ἔχω, μείον ἔχω, νικῶμαι= υποχωρῶ, περιέμι= υπερέχω, κλπ. [με τα ρήματα αυτά συνάπτεται μία δοτική αναφοράς].
- σύνθετα ρήματα με τις προθέσεις ἀπό, ἐκ, πρό, κατά, ὑπέρ: ἀφίσταμαι, ἀποψηφίζομαι=αθώνω, ἐξίσταμαι, καταφρονῶ, καταψηφίζομαι = καταδικάζω, κ.λπ.

π.χ. μνήσθητί μου, Κύριε

π.χ. Ἄνῆρ φιλότιμος ἀπέχει τῶν αἰσχροῶν κερδῶν [Ξενοφῶντος, Οἰκονομικός 14, 10]

π.χ. ἄξιον ἔστι ἡμᾶς μεμνήσθαι Ἡρακλέους [Λυσίου, Ὀλυμπιακός 1]

π.χ. ἡδυνήθησαν ἀπαλλαγῆναι τοῦ κινδύνου

π.χ. μετὰ ταῦτα οἱ Ἕλληνες τοῦ πολέμου ἐπαύσαντο

π.χ. οὗτοι ἀμελοῦντες τῶν οἰκείων τῶν ἀλλοτρίων ἐπιμελοῦνται [Λυσίου, Δήμου καταλύσεως ἀπολογία 1]

π.χ. κρατεῖς τοῖ τῶν φίλων νικώμενος (= επικρατεῖς, ὅταν υποχωρεῖς στις αξιώσεις των φίλων σου) [Σοφοκλέους, Αἴας 1352]

π.χ. Λέσβος πλὴν Μηθύμνης ἀπέστη ἀπ' Ἀθηναίων (αντί Ἀθηναίων) [Θουκυδίδου, Γ 2]

π.χ. τὰ πλοῖα εἶργε τοῦ εἰσπλου [Ξενοφῶντος, Ἑλληνικά 2,2,9]

π.χ. ἡ ἐπιστήμη τῆς ἀληθείας ἀντέχεται [Πλάτων]

π.χ. τούτου εἰς δύναμιν οὐχ ἡττησόμεθα εὖ ποιοῦντες [Ξενοφῶντος, Κύρου Ανάβασις 2,3,23]

π.χ. οὐ δὲ μὴ ἄψησθε αὐτοῦ, ἵνα μὴ ἀποθάνητε (= να μη τολμήσετε να τόν αγγίξετε αυτόν τον καρπό, για να μη πεθάνετε) [Γένεσις, 3,3].34

2. ΜΕ ΔΟΤΙΚΗ

Ρήματα που σημαίνουν :

- επάρκεια : ἀρκῶ, ἀρκοῦμαι.
- προσέγγιση-συνάντηση: πρόσσειμι, πελάζω, ἐντυγχάνω, συντυγχάνω, κ.λπ.
- επικοινωνία : σύνειμι, συγγίγνομαι, κ.λπ.
- μείξη-ένωση : μίγνυμαι, κεράννυμαι, κ.λπ.

.....

.....

.....

.....

.....

B. ΔΙΠΤΩΤΑ ΡΗΜΑΤΑ

1. ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ προσώπου + ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ πράγματος

Ρήματα που σημαίνουν:

- ερώτηση : ἐρωτῶ, κ.λπ.
- στέρηση: στερεῶ, ἀποστερεῶ, ἀφαιρῶ, ἀπολαμβάνω=αφαιρῶ, κ.λπ.[αυτά τα ρήματα μπορεί να συντάσσονται και με αιτιατική + γενική]
- εἰσπραξη: εἰσπράττω, κ.λπ.
- κρύπτη: κρύπτω, ἀποκρύπτω, κ.λπ.
- διδαχή: διδάσκω, κ.λπ.
- υπενθύμιση : μιμνήσκω, ὑπομιμνήσκω , ἀναμιμνήσκω, κ.λπ.
- ἔνδυση, ἐκδυση: ἐνδύω, ἐκδύω.
- ποιῶ, πράττω, ἐργάζομαι τί τινα = κάνω κάτι σε κάποιον (όπου το πράγμα είναι σύστοιχο αντικείμενο).
  - π.χ. Κῦρος ἀπέκρυπτεν τοὺς στρατιώτας τὴν ἑαυτοῦ λύπην.
  - π.χ. Οἱ Πέρσαι διδάσκουσι τοὺς παῖδας σωφροσύνην [Ξενοφῶντος Κύρου παιδεία 1,2,8]
  - π.χ. ἡ πόλις ἡμῶν εἰσέπραξε τοὺς συμμάχους πλῆθος χρημάτων [Ισοκράτους, Φίλιππος 146]
  - π.χ. τοὺς Ἀθηναίους καὶ τάδε ὑπομιμνήσκω [Θουκυδίδου, Ζ 64]
  - π.χ. Φίλων ἀφηγεῖτο τούτους τὰ ὑπάρχοντα [Λυσίου, κατὰ Φίλωνος δοκιμασίας 17]
  - π.χ. ὁ πάππος τὸν Κῦρον καλὴν στολὴν ἐνέδυσε [Ξενοφῶντος, Κύρου παιδεία 1,3,3]
  - π.χ. Διογείτων τὴν θυγατέρα ἔκρυπτε τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρὸς [Λυσίου, κατὰ Διογείτωνος 7].

2. ΑΙΤΙΑΤΙΚΗ + ΓΕΝΙΚΗ

Ρήματα που δηλώνουν:

- πληρότητα : πληρῶ, μεστῶ, πίμπλημι, κ.λπ.
- ερήμωση : κενῶ, ἐρημῶ, κ.λπ.
- εστίαση: ἐστιῶ = παραθέτω γεύμα, κ.λπ.
  - στέρηση: στερεῶ, ἀποστερεῶ, κ.λπ. [αυτά τα ρήματα μπορεί να συντάσσονται και με αιτιατική + αιτιατική].

.....
.....
.....
.....
.....
.....

ΚΕΙΜΕΝΑ

1ο κείμενο: Αναγνωστικὸν Ζούκη, Διογένης καὶ Κορίνθιοι.

Ἡ φιλοπατρία του Διογένη, παρ' ὅλη την ἔνδειά του.

Ὁ Ζούκης ἦταν ἓνας διαπρεπῆς φιλόλογος του προηγουμένου αἰῶνα, ὁ ὁποῖος ἐπλασε μόνος του ἀρχαία κείμενα εμπνευσμένα εἴτε ἀπὸ την ἀρχαία ἱστορία εἴτε ἀπὸ την ἀρχαία μυθολογία. Στο κείμενο αὐτὸ περιγράφει την προετοιμασία των Κορινθίων στην επικείμενη ἐπίθεση που θα δέχονταν ἀπὸ τους Μακεδόνες.

Ὅτε ὁ Φίλιππος ἐπεβούλευε τοῖς Κορινθίοις καὶ παρεσκευάζετο ἐπελαύνειν τῇ πόλει αὐτῶν, οἱ ἄρχοντες παρεκελεύοντο τοῖς πολίταις τὸ τεῖχος ἐπισκευάζειν. Οἱ δὲ ἐμιμνήσκοντο μὲν τῆς παλαιᾶς δόξης, ὅτι πρώτη τῶν Ἑλληνίδων τῆς πόλεων ἦν, μετελάμβανον δὲ αὐτοῦ τοῦ ἔργου· καὶ ὁ μὲν προσέφερε τοῖς τειχοποιοῖς λίθους, ὁ δ' ὑπεστήριζε τὴν ἔπαλξιν, οὐδεὶς δ' ἔληγε τοῦ ἔργου πρὸ τῆς ἑσπέρας. Ὁμοιάζεν οὖν ἡ πόλις ἐργαστηρίῳ καὶ οἱ ἄνδρες ἐπεμέλοντο τῶν τε ὄπλων καὶ τῆς ἀμύνης. Διογένης δ' ὁ φιλόσοφος ἐκύλιε τὸν πίθον ἐχόμενος αὐτοῦ στερωῶς. Ὅτε δέ τις τῶν φίλων λέγει αὐτῷ «διατὶ κυλίεις, ὦ Διόγενες, τὸν πίθον;», ἀποκρίνεται «ἵνα μὴ μόνος ἀμέτοχος τῆς ἐργασίας ᾶ».

ἐπιβουλεύω + δοτική: σχεδιάζω να κάνω κακό σε κάποιον. / **ἐπελαύνω:** ἐπέρχομαι, ἐπιτίθεμαι. / **δόξα:** δοξασία. / **μεταλαμβάνω + γενική:** λαμβάνω ἓνα μέρος ἀπὸ κάτι, συμμετέχω σ' ἓνα μέρος ἀπὸ κάτι.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Να μεταφραστεί από το παραπάνω κείμενο το απόσπασμα: «Οἱ δὲ ἐμμνήσκοντο μὲν ..... πίθον ἔχόμενος αὐτοῦ στερωῶς.»

Μονάδες 20

A2. Γιατί οι Κορίνθιοι άρχισαν να επισκευάζουν το τείχος και πώς ενήργησε ο Διογένης σε αυτές τις συνθήκες;

Μονάδες 10

B1α. Να μεταφερθούν τα κάτωθι πτωτικά του κειμένου στον άλλον αριθμό, διατηρώντας πτώση και γένος: **τοῖς πολίταις, τὸ τείχος, τὴν ἔπαλξιν, οὐδεις, τῆς ἀμύνης.**

ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ

Μονάδες 5

B1β. Να μεταφέρετε τους κάτωθι ρηματικούς τύπους του κειμένου στον μέλλοντα, στην ίδια φωνή-έγκλιση-πρόσωπο: **ἐπελαύνειν, ἐμμνήσκοντο, μετελάμβανον, προσέφερε, ἔχόμενος.**

	ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ
ἐπελαύνειν	
ἐμμνήσκοντο	
μετελάμβανον	
προσέφερε	
ἔχόμενος	

Μονάδες 5

Β2α. Να βρείτε τα αντικείμενα όλων των ρηματικών τύπων του κάτωθι αποσπάσματος από το κείμενο: «Ότε Φίλιππος ἐπεβούλευε τοῖς Κορινθίοις καὶ παρεσκευάζετο ἐπελαύνειν τῇ πόλει αὐτῶν, οἱ ἄρχοντες παρεκελεύοντο τοῖς πολίταις τὸ τεῖχος ἐπισκευάζειν. Οἱ δὲ ἐμμνήσκοντο μὲν τῆς παλαιᾶς δόξης, ὅτι πρώτη τῶν Ἑλληνίδων τῆς πόλεων ἦν, μετελάμβανον δὲ αὐτοῦ τοῦ ἔργου· καὶ ὁ μὲν προσέφερε τοῖς τειχοποιοῖς λίθους, ὁ δ' ὑπεστήριζε τὴν ἔπαλξιν, οὐδεὶς δ' ἔληγε τοῦ ἔργου πρὸ τῆς ἐσπέρας. Ὁμοίαζεν οὖν ἡ πόλις ἐργαστηρίῳ καὶ οἱ ἄνδρες ἐπεμέλοντο τῶν τε ὄπλων καὶ τῆς ἀμύνης.»

Μονάδες 6

Β2β. Να βρεθούν οι δευτερεύουσες προτάσεις του κάτωθι αποσπάσματος από το κείμενο: «Ότε Φίλιππος ἐπεβούλευε τοῖς Κορινθίοις καὶ παρεσκευάζετο ἐπελαύνειν τῇ πόλει αὐτῶν, οἱ ἄρχοντες παρεκελεύοντο τοῖς πολίταις τὸ τεῖχος ἐπισκευάζειν. Οἱ δὲ ἐμμνήσκοντο μὲν τῆς παλαιᾶς δόξης, ὅτι πρώτη τῶν Ἑλληνίδων τῆς πόλεων ἦν, μετελάμβανον δὲ αὐτοῦ τοῦ ἔργου.»

Μονάδες 4

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1. Αυτοί ανακαλούσαν στην μνήμη τους μία παλαιά δοξασία, ότι δηλαδή η Κόρινθος ήταν η πρώτη ελληνική πόλη, και έτσι συμμετείχαν όλοι στην επιχείρηση· ο ένας προσέφερε πέτρες στους κτίστες, άλλος βοηθούσε στις επάλξεις, και κανείς δεν σταματούσε την προετοιμασία αυτήν πριν νυκτώσει.....
.....
.....

A2. Οι Κορίνθιοι έλαβαν την πληροφορία πως ο Φίλιππος με τους Μακεδόνες πρόκειται να τούς επιτεθεί για να καταλάβει την πόλη τους.
.....
.....
.....

B1α.

ΕΝΙΚΟΣ	ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ
τῷ πολίτῃ	τοῖς πολίταις
τὸ τεῖχος	τὰ τεῖχη
τὴν ἑπαλξιν	τὰς ἐπάλξεις
οὐδείς	οὐδένες
τῆς ἀμύνης	τῶν ἀμυνῶν

.....
.....
.....

B2α.

- **ἐπεβούλευε** : αντικείμενο του ρήματος το **τοῖς Κορινθίοις**.
- **παρεσκευάζετο**: αντικείμενο του ρήματος το τελικό απαρέμφατο **ἐπελαύνειν**.
- **ἐπελαύνειν**: αντικείμενο απαρεμφάτου το **τῇ πόλει** (και χάριν προθέσεως και χάριν σημασίας).
- **παρεκελεύοντο** : αντικείμενο ἔμμεσο του ρήματος **τοῖς πολίταις** και ἄμεσο το τελικό απαρέμφατο **ἐπισκευάζειν**.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

7. ΠΑΘΗΤΙΚΗ > ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΣΥΝΤΑΞΗ & ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΑ

A. Η παθητική σύνταξη τρέπεται σε ενεργητική με τον κάτωθι τρόπο:

-Το ποιητικό αίτιο (εμπρόθετος με ὑπό + γενική, παρὰ + γενική, ή δοτική ποιητικού αιτίου) στην παθητική σύνταξη γίνεται υποκείμενο στην ενεργητική σύνταξη (άρα σε ονομαστική).

-Το ρήμα από παθητική φωνή τρέπεται στην ενεργητική φωνή.

-Το υποκείμενο του ρήματος στην παθητική φωνή γίνεται αντικείμενο του ρήματος στην ενεργητική φωνή.

π.χ. γηράσκων γὰρ πολλὰ διδάσκεσθαι ἐθέλω ὑπὸ χρηστῶν μόνον
[Πλάτωνος, Λάχης 272b] > γηράσκων γὰρ πολλὰ διδάσκειν ἐθέλω
χρηστοὺς μόνον.

π.χ. πολλάκις ἡμῖν ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ τοῦτο ὠμολογήθη
[Πλάτωνος, Κρίτων 49a] > πολλάκις ἡμεῖς ἐν τῷ ἔμπροσθεν χρόνῳ
τοῦτο ὠμολογήσαμεν.

π.χ. πολλαὶ γνῶμαι ἀφ' ἐκάστων ἐλέγοντο [Θουκυδίδου, Γ 36] >
πολλὰς γνῶμας ἕκαστοι ἔλεγον.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

KEIMENA

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2ο κείμενο: Ξενοφώντας, Αγησίλαος IV, 1-3.

Η μεγαλοψυχία του Αγησιλάου στους υπηκόους του.

Ο Ξενοφώντας στον παρόντα λόγο εγκωμιάζει τον Αγησίλαο της Σπάρτης. Στο απόσπασμα σκιαγραφεί ο Ξενοφώντας την εντιμότητα του Αγησιλάου ως προς τις οικονομικές συναλλαγές και την αντιμετώπισή του προς τους υπηκόους του.

Περί γε μὴν τῆς εἰς χρήματα δικαιοσύνης ποῖα ἂν τις μείζω τεκμήρια ἔχοι τῶνδε; Ὑπὸ γὰρ Ἀγησιλάου στέρεσθαι μὲν οὐδείς οὐδὲν πώποτε ἐνεκάλεσεν, εὖ δὲ πεπονθέναι πολλοὶ πολλὰ ὠμολόγουν. Ὅτῳ δὲ ἡδὺ τὰ αὐτοῦ διδόναι ἐπ' ὠφελείᾳ ἀνθρώπων, πῶς ἂν οὗτος ἐθέλοι τὰ ἀλλότρια ἀποστερεῖν ἐφ' ᾧ κακόδοξος εἶναι; εἰ γὰρ χρημάτων ἐπιθυμοίη, πολὺ ἀπραγμονέστερον τὰ αὐτοῦ φυλάττειν ἢ τὰ μὴ προσήκοντα λαμβάνειν. Ὅς δὲ δὴ καὶ χάριτας ἀποστερεῖν μὴ ἐθέλοι, ὧν οὐκ εἰσὶ δίκαια πρὸς τὸν μὴ ἀποδιδόντα, πῶς ἄ γε καὶ νόμος κωλύει ἐθέλοι ἂν ἀποστερεῖν; Ἀγησίλαος δὲ οὐ μόνον τὸ μὴ ἀποδιδόναι χάριτας ἄδικον ἔκρινεν, ἀλλὰ καὶ τὸ μὴ πολὺ μείζους τὸν μείζω δυνάμενον. Τὰ γε μὴν τῆς πόλεως κλέπτειν πῆ ἂν τις αὐτὸν εἰκότως αἰτιάσαιτο, ὃς καὶ τὰς αὐτῷ χάριτας ὀφειλομένας τῇ πατρίδι καρποῦσθαι παρεδίδου; Τὸ δ', ὅποτε βούλοιο εὖ ποιεῖν ἢ πόλιν ἢ φίλους χρήμασι, δύνασθαι παρ' ἑτέρων λαμβάνοντα ὠφελεῖν, οὐ καὶ τοῦτο μέγα τεκμήριον ἐγκρατείας χρημάτων;

ἐγκαλῶ: κατηγορώ. /εὖ πάσχω: ωφελούμαι. /κακόδοξος (παθητικώς): αυτός που αποκτά κακή φήμη. /ἀπραγμόν ἐστι: εἶναι ἀκοπο, εἶναι εύκολο. /χάρις-χάριτος: ἡ εύνοια ἢ ἡ ευγνωμοσύνη. /δίκη: ποινή. /εὖ ποιῶ: ευεργετῶ κάποιον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

A1. Να μεταφραστεί από το παραπάνω κείμενο το απόσπασμα: «Περί γε μὴν τῆς εἰς χρήματα δικαιοσύνης ποῖα ἂν τις μείζω τεκμήρια ἔχοι τῶνδε;..... πολὺ ἀπραγμονέστερον τὰ αὐτοῦ φυλάττειν ἢ τὰ μὴ προσήκοντα λαμβάνειν.».

Μονάδες 20

A2. Πού αποδίδει ο Ξενοφώντας την εντιμότητα του βασιλιά Αγησιλάου;

Μονάδες 10

B1α. Να δοθούν οι υπόλοιποι βαθμοὶ παραθέσεως των κάτωθι επιθέτων και επιρρημάτων του κειμένου: **μείζω, ἡδύ, πολλοί, ἀπραγμονέστερον, εὖ.**

ΘΕΤΙΚΟΣ	ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΟΣ	ΥΠΕΡΘΕΤΙΚΟΣ

Μονάδες 5

B1β. Να δοθεί το γ' πληθυντικό αορίστου και παρακειμένου ίδιας φωνής των κάτωθι ρηματικών τύπων του κειμένου: **ἔχοι, πεπονθέναι, λαμβάνειν, ἔκρινεν, παρεδίδου.**

Γ' ΠΛΗΘ. ΟΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΟΡΙΣΤΟΥ	Γ' ΠΛΗΘ. ΟΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΚΕΙΜ.

Μονάδες 5

B2α. Στις κάτωθι προτάσεις του κειμένου να μετατρέψετε την παθητική σύνταξη σε ενεργητική και την ενεργητική σε παθητική :

-«ὕπὸ γὰρ Ἀγησιλάου στέρεσθαι μὲν οὐδείς οὐδὲν πώποτε ἐνεκάλεσεν».

-«εὖ δὲ πεπονθέναι πολλοὶ πολλὰ ὠμολόγουν».

-«Ὅτω δὲ ἤδὺ τὰ αὐτοῦ διδόναι ἐπ' ὠφελεία ἀνθρώπων».

-«ὅς καὶ τὰς αὐτῶ χάριτας ὀφειλομένας τῇ πατρίδι καρποῦσθαι παρεδίδου.».

-«ὅποτε βούλοιτο εὖ ποιεῖν ἢ πόλιν ἢ φίλους χρήμασι».

Μονάδες 5

B2β. «Ὅτω δὲ ἤδὺ...ἐφ' ᾧ κακόδοξος εἶναι» :

Να αναγνωριστούν οι δευτερεύουσες προτάσεις της περιόδου ως προς την φύση και την θέση τους.

Μονάδες 2,5

B2γ. «εἰ γὰρ χρημάτων ...τὰ μὴ προσήκοντα λαμβάνειν.» :

Να αναγνωριστεί ο υποθετικός λόγος και να τραπεί σε εἶδος του προσδοκωμένου.

Μονάδες 2,5

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1.

Σχετικά με την δικαιοσύνη του στις οικονομικές συναλλαγές ποιά θα μπορούσε κάποιος να φέρει ως μεγαλύτερα τεκμήρια από τα εξής; Γιατί κανείς δεν εκτόξευσε την κατηγορία ότι στερήθηκε κάτι από τον Αγησίλαο, αντιθέτως πολλοί ομολογούσαν πως δέχτηκαν πολλές ευεργεσίες από αυτόν. ....

.....

A2.

.....

.....

Παράλληλα, αν δεν έχει, δανείζεται από άλλους για να βοηθήσει αυτόν που έχει ανάγκη. Τέλος, αποδίδει στην πατρίδα του ό, τι τού οφείλεται και λαμβάνει.

.....

.....

Γ' ΠΛΗΘ. ΟΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΟΡΙΣΤΟΥ	Γ' ΠΛΗΘ. ΟΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΚΕΙΜ.
ἔσχον	ἔσχήκασιν
ἔπαθον	πεπόνθασιν
ἔλαβον	εἰλήφασιν
ἔκριναν	κεκρίκασιν
παρέδοσαν	παραδεδώκασιν

B2α.

-«Οὐδείς πώποτε ἐνεκάλεσεν Ἀγησίλαον στερεῖν οὐδέν.».

-«Πολλοὶ ὠμολόγουν εὖ πάσχειν πολλὰ ὑπ' αὐτόν.».

.....

.....

.....

.....

